

ФЕРЕНЦ ШЕБЕШИ

/ 1652 /

Между маджарските пътешественици, пътували из балкански и български земи през XVII в., чиито пътеписи в края на миналия век е обнародвал Ищван Самота, в споменатата по-горе книга на второ място стои Ференц Шебеши, чието описание на български земи произхожда от 1652 г. Той е бил пратеник на трансилванския маджарски княз Гьорге Ракоци II.¹ Между пътеписите му нас ни интересува онова, което съобщава за балкански земи. Посоката на неговия път е била: Русе — Разград — с. Риш — с. Прилеп — Карнобат — Лозенград — Цариград — Родосто — Галиполи — Лапсаки и Тенедос. Освен известията, които дава за балкански, български краища, през които е минавал, той пише още за производството на памук в Родосто и е първият маджарски пътешественик, който дава подробно описание на Родосто, където, както е известно, е живяла маджарската емиграция на Ференц Ракоци. По-нататък той пише за Дарданелите и за островите, които се намират около тях.

Текстът на неговия пътепис е извлечен от *Monumenta Hungariae historica*, I дял, т. XXVIII, 115—116.

Интересно в неговото описание е известието за пазачите с тъпани, поставяни на високи места из Стара планина, отдето те биели тъпани, за да предупреждават пътниците, че няма опасност от разбойници.

Описанието е кратко и гласи:

«24 септ. 1652. Нощувах отвъд планината Балкан (Новак), в средата ѝ, в село на име Чаликавак (Чалакева)²; там за голямо щастие се запази колата ми, защото биволите, които бяха привързани към процепа, измъкнаха на най-голямата стръмнина желязото от края на процепа и колата тръгна назад; ако слугата на колата не беше се задържал на земята, колата ми щеше да се загуби там.

¹ Гьорге Ракоци II (1621—1660), син на Гьорге Ракоци I, княз на Трансилвания от 1648 г. Водил политика срещу Хабсбургите, за което се стремил да спечели полското кралство. Неуспял в тая политика, в 1657 г. войската му била пленена от татарите. Като турски васал бил лишен от княжеската титла. В една битка срещу обединенит: турско-татарски войски през 1660 г., които нахлули в Трансилвания, загинал.

² Чаликавак, днес село Риш, Шуменски окръг.

25 септ. На отвъдната страна е крепостта Новак, която е запустяла, оттатък е реката Камчик (Камси), която на маджарски се нарича Корбач³. Под височината е Доброл (Добролире)⁴, на върха на височината бият тъпани и към двете страни. 26. Нощувах в Карабунар⁵, него са го нападали казаците.

Факи⁶, то има опасен път, разбойнически; лете трябва да се върви през гори, докато от върха на планината се вижда Черно море, и там в средата на височината има тъпанджия и една запустяла крепост на височината край селото.

Ескиполи и той е имал на височината голяма крепост, но запустяла, турците я обсаждали 7 години, разположена е на твърде голяма площ, била е силно място; обходихме я с господин Янош Боршош; никога не бях виждал крепост на по-голяма площ на височината. Държали са я гърци; обитава се от българи; там се произвежда много хубаво вино.»

³ В текста Шебеш дава маджарското значение на думата Камчия — камшик-корбач.

Доброл или Добрал, днес с. Прилеп, Бургаски окръг.

Село Средец, Сливенски окръг.

Село Факия, Сливенски окръг.